

perspektivet är dock intressant och hjälper författarna att strukturera upp komplexiteten i materialet. Förtjänstfullt är också det långa tidsperspektivet som ger en faktisk insyn i hur människor och politiska processer förändras och påverkar varandra. Här framstår tydligt vikten av etnografisk kunskap och fältarbetets unika potential att samla kunskap om människors vardag och komplexa processer över tid utan snävt fokus på enbart en aspekt. För den som är intresserad av medborgardialog som fenomen, kommunalpolitik, segregationsprocesser samt ungdomar och demokrati är det en mycket läsvärd bok. En annan god anledning till att läsa boken är den empiriska närheten och inblicken i människors vardagsverklighet.

Jenny Ingridsson, Sundsvall

Mia-Marie Hammarlin: *I stormens öga*. Hammarlin bokförlag, Båstad 2015. 267 s., ill. ISBN 978-91-979381-2-9.

I samband med den fasansfulla tsunamikatastrofen i bland annat Thailand i december 2004 kom den socialdemokratiska statssekreteraren hos dåvarande statsminister Göran Persson, Lars Danielsson, att bli sinnebild för statens och regeringens oförmåga och senfärdighet i att hantera situationen och få hem svenskar från katastrofområdet. Fritidsresors informationschef Lottie Knutson däremot var handlingskraftig. I SVT:s första morgonsändning sade hon som det var: att charterbolaget ett dygn efter flodvågen i Indiska oceanen fortfarande inte hade lyckats få någon kontakt med de 800 resenärerna på företagets egna hotell i thailändska Khao Lak och att hon befarade en väldigt stor materiell förstörelse med väldigt många drabbade. Hon blev hjälptinna, medan Danielssons agerande i frågan omgavs av lögnar, halvsanningar, undanflykter och dåliga ursäkter, något som gjorde honom till ett lovligt byte för medierna. Han blev utsatt för det som brukar kallas mediedrev, det vill säga ett slags medial förföljelse med avsikt att avslöja och uppfosta den som handlat fel och få

personen att i någon bemärkelse krypa till korset eller göra en pudel.

Hur mediedrev och -skandaler påverkar de drabbade individerna och deras familjer och närmaste omgivning är ämnet för Mia-Marie Hammarlins studie *I stormens öga*. Boken är tillkommen inom det flerdisciplinära forskningsprojektet ”Mediedrevets mekanismer och aktörer” vid Lunds universitet. Studien bygger på ett större antal samtalsliknande (kvalitativa) intervjuer som Hammarlin gjort med drabbade individer och med journalister. Hennes ambition har varit att utifrån det fenomenologiska begreppet livsvärld studera hur individens liv påverkas av medieskandaler. Hennes fokus har varit de drabbades känslor. De drabbade som står i centrum i studien är förutom Lars Danielsson: ”Innebandypappan”, Håkan Juholt, Peter Karlsson, Hanne Kjöllner, Sven Otto Littorin, Maja Lundgren, Anders Pihlblad, Tiina Rosenberg, Gudrun Schyman, Cecilia Stegö Chilò och Ireen von Wachenfeldt.

Mediedrev är ett begrepp som första gången användes av Hans Bergström i DN i maj 1990. Det betecknar det oproportionerliga intressejournalister visar för vissa händelser och förhållanden som kan betecknas som medieskandaler. Hammarlin konstaterar – kanske inte helt oväntat – att alla som i hennes studie blivit utsatta initialt mått mycket dåligt och upplevt tillvaron som ett skrämmande kaos. De har känt sig ensamma, uttittade och rädda och uppfyllda av överklighetskänslor. Vartefter som tiden gått i en skandal har demoniseringen av de drabbade blivit starkare. De har ofta förlorat sina arbeten eller i alla fall oroat sig över sina möjligheter att få behålla arbetet. Men de har också känt stor ilska och frustration över att ha fått sitt vardagsliv, sin sömn och sitt välbefinnande förstört. De har heller inte kunnat förlika sig med att de blivit till ett slags allmångods vars integritet inte behöver respekteras. Så har till exempel journalister ringt eller sökt upp deras före detta partner, gamla klasskamrater, syskon och barn i jakten på upplysningar som kan vara till den utsattes nackdel! Jag finner det nästan svårt att tro på. Det känns som taget ur amerikanska filmer, ja, det är paparazzi-varning rent utav.

Hammarlin är lektor i journalistik vid Lunds universitet. Hon har tidigare arbetat som journalist på SR och SVT, men är disputerad i etnologi. I avhandlingen *Att leva som utbränd – en etnologisk studie av långtidssjukskrivna* (2008) analyserade hon bland annat hur ordet utbrändhet etablerades i svensk press och vad tidningarnas representation av sjukdom betytt.

Som etnolog hävdar jag ofta att skvaller är ett sätt att bry sig om de små och vardagsnära dimensionerna. Skvallret visar att man räknas och är intressant eftersom andra talar om en. Men skvaller har också alltid haft en viktig samhälllig funktion som regimkritik och som information om sådant man inte får men anser sig behöva information om. Hammarlin ger exempel på det från bland andra 1700-talets Paris och Stockholm och visar på stora likheter mellan då och nu. Skvaller kan naturligtvis också vara förödande för den som utsätts för det, något de intervjuade i boken kan intyga. De blir felciterade och vantolkade och har, enligt devisen Ingen rök utan eld, vanligtvis inte stora möjligheter att korrigera det som är osant eller missvisande.

Att ha fotografer lurande i buskarna utanför sitt hem, som Hammarlins alla utsatta haft, upplevs självklart som ytterst kränkande. Att inte kunna röra sig fritt i sitt eget hem är kanske något av det mest besvärliga för de utsatta. Håkan Juholt berättar till exempel om hur den ständiga bevakningen tvingade familjen att krypa på golvet för att inte synas för fotograferna utanför – i sitt eget hem!

Journalisterna som skapar medieskandalerna – ibland genom att använda oetiska metoder, citera skvaller och så vidare – hur ser de på sitt förfarande? Ja, kort kan man säga att av Hammarlins undersökning blir det tydligt att, eftersom de utsatta är syndabockar som handlat fel och bör bestraffas, journalisterna inte anser att de själva gör fel. De handlar ju på någon annans uppdrag, och anser att medieskandalen beror på de drabbade själva. Dessutom går försäljningsintresse före altruism, kommers före ideologi, konkluderar Hammarlin. Att sälja sin produkt blir överställt att ta alla etiska hänsyn.

I stormens öga är en vacker och behändig li-

ten bok. Den är välskriven och stringent, men författaren lider beklagligt nog av ”kringsjukan” och byter ut många prepositioner mot det oprecisa och talspråkliga ”kring”, som jag hävdar inte hör hemma i en vetenskaplig text. Det stör min läsning av denna i övrigt läsvärda bok, men är naturligtvis inte avgörande utan endast ett skönhetsfel. Dock är jag mer undrande inför syftet med studien. Är det inte ganska självklara och förväntade resultat Hammarlin presenterar, det vill säga att de som drabbas av mediedrev mår väldigt dåligt och får sina liv påverkade på ett mycket negativt sätt, kanske så negativt att de börjar lida av social fobi? Jag känner mig lite besviken på resultaten, men menar ändå att *I stormens öga* är välgjord och därför läsvärd.

Agneta Lilja, Huddinge

Lisa Wiklund & Jenny Damberg: *Som hon drack. Kvinnor, alkohol och frigörelse*. Bokförlaget Atlas, Stockholm 2015. 212 s. ISBN 978-91-7389-498-2.

1977 togs, efter tolv år, mellanölet bort från livsmedelsbutikerna för att säljas på systembolaget i stället. Det ansågs som ett stort ungdomsfylleriproblem att ett öl starkare än pilsner skulle säljas så lättåtkomligt. Dock var väl många ungdomars erfarenhet att det knappast var mellanölet som var boven utan det gamla hederliga brännvinet. Ingen i min bekantskapskrets drack mellanöl under gymnasieåren 1967–1970. Ingen! Endera drack man inte alls eller så drack man *Vino Tinto*, *Vin rouge d’Algerie* eller *Villa Franca* (kvinnor), vilket var starkare än mellanöl, eller så drack man grogg på billig sprit och söt läsk (män från arbetarklassmiljö), vilket var mycket starkare än mellanöl. Mellanöl drack jag första gången i Uppsala hösten 1970 och jag skulle vilja påstå att det var en typisk studentdryck. Protesterna mot att ta bort mellanölet var många, men det hjälpte inte, epoken var över. Många slutade dricka öl och gick över till vin eller sprit, andra nöjde sig med starköl, men